

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้แสดงถึงสาระสำคัญของแนวคิด ทฤษฎีเรื่องการยอมรับ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับวิธีการปลูกข้าวแบบโยนกล้าของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ประกอบไปด้วย แนวคิดด้านการผลิตและการใช้เทคโนโลยีของเกษตรกร แนวคิดด้านการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร และวิธีการหาความสัมพันธ์ด้านการยอมรับกับปัจจัยต่างๆซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 แนวคิดด้านการผลิตและการใช้เทคโนโลยีของเกษตรกร

ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยนั้นประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เดิมทีเป็นการเกษตรเพื่อยังชีพภายในครอบครัว แต่ในปัจจุบันนั้นเกษตรกรรมนับเป็นอาชีพหลักของครอบครัว บางครอบครัวเพื่อทำรายได้ บพิตร และคณะ (2549) ได้กล่าวว่าในปัจจุบันการทำเกษตรนอกจากจะเป็นกิจกรรมเพื่อผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงชีพแล้วยังทำเป็นอาชีพหลักที่ทำรายได้ให้แก่ครอบครัว ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานการผลิตด้านการเกษตรที่ยิ่งใหญ่ในภูมิภาคนี้มานาน เนื่องจากในสภาพที่เราใช้แรงงานคนหรือสัตว์ในการทำเกษตรสมัยก่อนเป็นส่วนใหญ่ และขาดความสนใจในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีต่างๆ การใช้เครื่องจักรกลที่ไม่เหมาะสม การให้น้ำ สารเคมี จนก่อให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในการ เลือกใช้เทคโนโลยีเหล่านี้จึงมีผลเสียตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มต้นทุนในการผลิตโดยไม่จำเป็นรวมทั้งก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมตามมาด้วย

แต่อย่างไรก็ตามวิวัฒนาการทางการเกษตรนั้นเกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างต่อเนื่องโดยการสร้างเครื่องมือหรือเครื่องทุ่นแรงต่างๆ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตามหลังจากสงครามโลกเป็นต้นมา รูปแบบการผลิตของเกษตรกรก็เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยผลิตเพื่อใช้บริโภคภายในครัวเรือนก็เปลี่ยนเป็นรูปแบบการผลิตเพื่อใช้จำหน่าย ทำรายได้ให้แก่ครอบครัวของตน

ดังนั้นการผลิตในรูปแบบดั้งเดิมจึงไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าวได้ จึงมีการพัฒนาเทคโนโลยีของเกษตรกรกันอย่างกว้างขวางเรื่อยมา (เสมอขวัญ, 2550)

นวัตกรรมการเกษตรเป็นแนวคิด การปฏิบัติหรือสิ่งใหม่ๆ อันรวมถึงเทคโนโลยีการเกษตรต่างๆ มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่มนุษย์เรารู้จักทำการเกษตร ผ่านยุคต่างๆ มาถึงปัจจุบันซึ่งเป็นเทคโนโลยีชีวภาพ ที่เน้นการแปรรูป การขนส่งและการตลาดควบคู่กันไป กระบวนการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่สมบูรณ์ จะต้องมีการพัฒนาหรือการวิจัยเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เหมาะสม (สิน, 2544)

สิน (2545) กล่าวว่าอาชีพเกษตรกรเป็นทั้งวิทยาศาสตร์และศิลป์ เกษตรกรจึงต้องมีความรู้พื้นฐานทาง วิทยาศาสตร์เกษตร ด้วย จึงจะสามารถใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ เช่น การปลูกพืชในสารละลาย (hydroponic) การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ การให้น้ำ การใช้ปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลง สัตว์ศัตรูพืชได้ถูกต้องเหมาะสมจึงจะมีความปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค และไม่เป็นอันตรายต่อทรัพยากรธรรมชาติ ชีวมณฑลและสิ่งแวดล้อม สามารถลดต้นทุนการผลิตและทำให้ผลิตผลมีคุณภาพ

เกษตรกรในอดีตและปัจจุบันยังมีระดับการศึกษาที่ต่ำ ส่วนมากยังทำการเกษตรแบบดั้งเดิมใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผิดๆ เนื่องจากขาดความรู้ ทักษะและความสามารถเพิ่มขึ้นเหมือนเกษตรกรของประเทศที่พัฒนาแล้ว มีศักยภาพทำการเกษตรแบบ เกษตรกรมีอาชีพ อย่างแท้จริง ฉะนั้น แม้ว่าในอนาคตเกษตรกรไทยจะลดลงเรื่อยๆ และมีเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาสูงขึ้นมาแทนแต่ความจำเป็นในการพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้และทักษะสอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างต่อเนื่องจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

ความก้าวหน้าและศักยภาพของการผลิตการเกษตร ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยี ซึ่งเป็นปัจจัยควบคุมคุณภาพ เพื่อขีดความสามารถในการแข่งขัน และช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การวิจัยและการประดิษฐ์คิดค้นด้านเทคโนโลยีการเกษตร ควรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น นิสัยของเกษตรกรไทย และไม่ทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2.1.2 แนวคิดด้านการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร

ปัญญา (2529) กล่าวว่า ในการยอมรับวิทยาการแพนใหม่หรือสิ่งแปลกใหม่ของบุคคลนั้น โดยทั่วไปแล้วต้องใช้เวลาเป็นอย่างมาก และบุคคลจะต้องได้รับทราบและพบเห็นในสิ่งนั้นมาก่อน

บุคคลจะยอมรับได้ในบางอย่างอาจจะต้องใช้เวลาหลายปี ก่อนที่เขาเหล่านั้นจะได้มีการทดลองหรือทดลองวิทยาการใหม่นั้นเป็นครั้งแรกและทำการพิจารณาผลที่ได้จากการทดลองแล้วจึงจะยอมรับวิทยาการใหม่ บุญสม (2539) ได้ให้คำนิยามของการยอมรับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรหลังจากได้รับความรู้ แนวความคิด ความชำนาญประสบการณ์ใหม่ๆ และได้ยึดถือปฏิบัติตาม นอกจากนี้ยังได้กล่าวอีกว่าในการส่งเสริมการเกษตรนั้นมุ่งหวังที่จะพัฒนาด้านการเกษตรให้มีความเจริญก้าวหน้าหรือพัฒนาได้แค่ไหน เพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับส่วนประกอบคือ เกษตรกรรับรู้ยอมรับ ศรัทธาในความรู้ และนำเอาความรู้ที่เผยแพร่จากเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติได้ผลเพียงใด

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยี ดิเรก (2527) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรไว้ดังต่อไปนี้

1) ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขหรือสภาพการณ์ทั่วไป ได้แก่

1.1) สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรที่มีปัจจัยการผลิตมากกว่าก็มีแนวโน้มที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าและเร็วกว่าเกษตรกรที่มีปัจจัยการผลิตน้อยกว่า

1.2) สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม มวลชนที่อยู่ในสังคมหรือสังคมที่รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีเก่า ๆ มีค่านิยมและความเชื่อที่เป็นอุปสรรคต่อการนำการเปลี่ยนแปลงมากกว่า มีผลทำให้เปลี่ยนแปลงช้าลง และยอมรับปริมาณที่น้อยกว่า

1.3) สภาพทางภูมิศาสตร์ พื้นที่ที่มีมีทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตมากกว่า จะมีผลทำให้เกิดแนวโน้มในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เร็วกว่า ในปริมาณที่มากกว่า

1.4) สมรรถภาพในการดำเนินงานของสถาบันที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันสินเชื่อเพื่อการเกษตร สถาบันวิจัยและส่งเสริมการเกษตร สถาบันจัดการเกี่ยวกับตลาด สถาบันเหล่านี้ ถ้ามีประสิทธิภาพในการดำเนินการที่จะให้ประโยชน์แก่บุคคลเป้าหมายก็จะเป็นการทำให้การยอมรับการนำการเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและง่ายขึ้น

2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่

2.1) บุคคลเป้าหมาย หรือผู้รับรูการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานของเกษตรกรเป็นส่วนที่สำคัญในการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ พื้นฐานทางสังคม พื้นฐานทางเศรษฐกิจ พื้นฐานในการติดต่อสื่อสารของเกษตรกร และ พื้นฐานเรื่องอื่นๆ เช่น แรงจูงใจ

2.2) ปัจจัยที่เนื่องมาจากวัฒนธรรม หรือเทคโนโลยีที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ต้นทุนและกำไร ความสอดคล้องกับสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ความสามารถปฏิบัติได้และเข้าใจง่าย สามารถเห็นได้ว่าปฏิบัติได้ผลมาแล้ว สามารถแบ่งแยกเป็นขั้นตอนหรือเป็นเรื่องๆ ได้ ใช้เวลาน้อย หรือประหยัดเวลา และ เป็นการตัดสินใจของกลุ่ม

2.3) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หรือครู-อาจารย์ จะต้องมีความรู้ในการปฏิบัติงาน สร้างความไว้วางใจ และเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร มีความสามารถในการถ่ายทอดและรับข่าวสาร และที่สำคัญจะต้องมีความเชื่อมั่นในเทคโนโลยีที่จะนำไปเปลี่ยนแปลง มีความรู้ในเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีนั้นๆ และมีเจตคติที่ดีต่อบุคคลเป้าหมาย

โดยทั่วไปเกษตรกรส่วนใหญ่จะยอมรับเทคโนโลยีเกษตรตั้งแต่วันรับรู้จนถึงวันตัดสินใจรับไปปฏิบัติ ตามกระบวนการการถ่ายทอดเทคโนโลยีเร็วหรือช้าแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเกษตรกรและปัจจัยภายนอกอื่นๆสรุปได้ว่า กระบวนการยอมรับเทคโนโลยีเป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคล ซึ่งเริ่มตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารของเทคโนโลยีพิจารณาอย่างรอบคอบ แล้วจึงตัดสินใจยอมรับหรือไม่ยอมรับเทคโนโลยีนั้น ไปปฏิบัติ การยอมรับเทคโนโลยีจึงเป็นกระบวนการตัดสินใจโดยอิสระของเกษตรกร ไม่มีใครจะบังคับให้เกษตรกรยอมรับเทคโนโลยีได้อย่างยั่งยืน (สิน, 2544)

2.1.3 วิธีการหาความสัมพันธ์ด้านการยอมรับกับปัจจัยต่างๆ

การวิเคราะห์และการตีความโดยการหาความสัมพันธ์ เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในแง่ใดแง่หนึ่งว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เช่น ถ้าปรากฏว่าตัวแปรมีความแตกต่างกันมาก ก็ถือว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันมาก ในที่นี้อาจจะใช้สถิติพวก chi-square หรือสหสัมพันธ์มาใช้ในการทดสอบก็ได้ (ณรงค์, 2551)

การทดสอบ ไคสแควร์ (chi-square) เป็นวิธีการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลที่อยู่ในรูปของความถี่หรือในรูปของสัดส่วน ตัวอย่างเช่น การศึกษาเจตคติความคิดเห็น ความสนใจ หรือการยอมรับ เป็นวิธีการทางสถิติที่นิยมใช้มากในการเปรียบเทียบหรือทดสอบข้อมูลที่เป็นความถี่หรือข้อมูลที่อยู่ในรูปของสัดส่วน โดยเฉพาะการใช้วิเคราะห์ข้อมูลจากการแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า ใช้ทดสอบตัวแปรตามที่มีระดับการวัดเป็นมาตราแบบบัญญัติ (nominal scale) คือการยอมรับการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้า ของเกษตรกร กับตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดครอบครัว ประสบการณ์ความเสี่ยงด้านการขาดทุน ประสบการณ์ด้านการเพาะปลูก ความรู้ในเรื่องการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้า ขนาดพื้นที่เพาะปลูก ประเภทดินที่ใช้ในการเพาะปลูก ลักษณะการถือครองที่ดิน วิธีการเพาะปลูก ผลผลิตผลตอบแทน แหล่งเงินทุน แรงงาน จุดประสงค์การเพาะปลูกของเกษตรกร

การรับรู้ข่าวสาร การพบปะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ความเข้าใจ (perception) ต่อการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้า เพื่อทดสอบว่าตัวแปรทั้งสอง คือตัวแปรอิสระและตัวแปรตามสัมพันธ์กันหรือไม่

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาในส่วนนี้ประกอบด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

บุลศักดิ์ (2528) ได้ศึกษาถึงการยอมรับการทำนาหว่านน้ำตมแผ่นใหม่ของเกษตรกรผู้นำจังหวัดสิงห์บุรี โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (chi-square) วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจกับการยอมรับ พบว่าอายุของเกษตรกรผู้นำ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม จำนวนการถือครองที่ดิน การติดต่อกับชุมชนภายนอก การได้รับข่าวสาร และลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรผู้นำมีความสัมพันธ์กับอัตราการยอมรับการทำนาหว่านน้ำตมแผ่นใหม่ ซึ่งวิธีการทดสอบและปัจจัยที่ใช้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ต่อการยอมรับของเกษตรกรนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมนา (2547) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเบญจมาศเพื่อการค้าของเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (chi-square) พบว่าปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติคือ การรับรู้ในเทคโนโลยีการผลิตเบญจมาศเพื่อการค้า ส่วนระดับการศึกษา รายได้ พื้นที่ทำการเกษตร สภาพถือครองที่ทำการเกษตร แรงงานในครอบครัว ระยะทางจากพื้นที่อยู่อาศัยถึงพื้นที่ผลิตเบญจมาศ การติดต่อเจ้าหน้าที่เกษตร และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตเบญจมาศเพื่อการค้า พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเบญจมาศเพื่อการค้า และ สุวนิตย์ (2548) ที่ทำการศึกษากการยอมรับการใช้เกษตรกรธรรมชาติของเกษตรกร อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีโดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (chi-square) เพื่อทำการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะทางเศรษฐกิจกับการยอมรับ พบว่า ระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ประเภทเกษตรกรรวม และความรู้เกี่ยวกับการใช้เกษตรกรธรรมชาติ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการยอมรับการใช้เกษตรกรธรรมชาติของเกษตรกร รวมถึงงานวิจัยของจรัส (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการผลิตกล้วยไม้ปลอดภัยจากโรคแมลงเพื่อการส่งออก ในจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (chi-square) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกล้วยไม้ปลอดภัยจากโรคแมลงตามระบบ GAP ของเกษตรกร มีหนึ่งปัจจัยคือ ความยุ่งยากของเทคโนโลยี และ โฉมศิริ (2553) ด้วยเช่นกันที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวของ

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติ ไคสแควร์ (chi-square) ในการทดสอบหาความสัมพันธ์ และพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ประสบการณ์ในการเพาะปลูก ปัจจัยด้านสังคม ประสบการณ์ในการฝึกอบรมการเพาะปลูกข้าว ปัจจัยด้านการเกษตร ขนาดพื้นที่ที่เพาะปลูก ปัจจัยด้านเทคโนโลยีคือความยุ่งยากในการใช้เทคโนโลยีผลิตข้าว ความรู้ด้านเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวของเกษตรกร

พิเชษฐ (2547) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินการยอมรับของเกษตรกรในการโลกบโดยรถฟาร์มแทรกเตอร์ในระบบการผลิตในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน โดยใช้แบบจำลองโลจิต (logit) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรได้แก่ อายุของเกษตรกรและระบบพืช โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบข้าวนาปีตามด้วยถั่วเหลืองในฤดูแล้งเกษตรกรส่วนมากมักไม่ยอมรับวิธีการโลกบและยังคงนิยมการปลูกแบบเผาตอซังโดยไม่มีการเตรียมแปลงเพาะปลูก แต่ในระบบข้าวตามด้วยข้าวโพดหวานซึ่งเป็นระบบที่มีความเข้มข้นในการผลิตสูงกว่านั้น พบว่าปัจจัยทางด้านการศึกษา ประสบการณ์ในการเพาะปลูก และขีดความสามารถในการลงทุนการจัดการกับซากพืช ทำให้เกษตรกรกลุ่มนี้นิยมใช้วิธีการโลกบซากพืช และมีการเตรียมแปลงสำหรับปลูกข้าวโพดหวานที่เป็นพืชตาม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุดประกอบกับเกษตรกรกลุ่มนี้เป็นเกษตรกรหัวก้าวหน้าจึงปรับเปลี่ยนมาใช้วิธีการผลิตที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ส่วน วัชรินทร์ (2551) ได้ทำการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงแพะของเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี โดยใช้วิธีการพิจารณาแบบอิงเกณฑ์ (criterion reference) ศึกษาปัจจัยด้านคุณสมบัติส่วนบุคคล ปัจจัยการรับข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยความรู้และการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรกับการยอมรับ พบว่าความรู้ด้านการให้อาหาร ระดับการศึกษา อายุ ความรู้ด้านการสุขภาพของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงแพะ

Conely and Udry (2002) ได้ทำการศึกษาการยอมรับวิธีการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรต่อการเพาะปลูกสับปะรดในประเทศกานาโดยใช้ logit model พบว่าเกษตรกรจะสังเกตและศึกษาวิธีการใช้ปุ๋ยจากผู้ที่มีประสบการณ์หากวิธีการใดให้ผลผลิตที่สูงขึ้นเกษตรกรจะยอมรับวิธีนั้นๆ และหันไปใช้วิธีการใส่ปุ๋ยตามผู้ที่มีประสบการณ์แทน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mariano *et al.* (2012) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสมัยใหม่และการบริหารจัดการที่ดีในการปลูกข้าวของเกษตรกรในประเทศฟิลิปปินส์ โดยใช้ logit model ในการวิเคราะห์พบว่า ระดับการศึกษา การเป็นเจ้าของเครื่องจักร การกู้เงิน ระบบน้ำประปา เป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนดินและธาตุอาหารในดินเป็นปัจจัยที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการยอมรับของเกษตรกร ส่วน Nega (2003) นั้นได้

ทำการวิจัยและกล่าวถึงผลของการศึกษาเรื่องระดับของการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวฟ่างพันธุ์ striga ในจังหวัดคิเกรา ประเทศเอธิโอเปียโดยใช้วิธี tobit model ว่า การรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรนั้น เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับข้าวฟ่างพันธุ์ striga และขนาดครอบครัว แรงงาน ประเภทของดิน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปลูกข้าวฟ่าง

Amadou (2009) ได้ทำการศึกษาระดับการยอมรับเทคนิคการอนุรักษ์ดินและน้ำในภาคเหนือของประเทศประเทศบูร์กินาฟาโซ โดยใช้ probit model พบว่า การถือครองที่ดินและขนาดพื้นที่การเพาะปลูก การฝึกอบรมและเรียนรู้ และการรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับเทคนิคการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรเฉพาะในพื้นที่แถบที่เป็นหินของประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rafael (2011) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีทางการเกษตรในประเทศโมซัมบิกโดยใช้ probit model พบว่า การกู้เงินของเกษตรกรจากสมาคมทางการเกษตร การให้เครดิตจากสมาคมและระดับการศึกษาของเกษตรกร มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีทางการเกษตร ของเกษตรกร

จากการตรวจเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีในด้านต่างๆ ด้านการเกษตร สามารถสรุปผลเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

เทคโนโลยีการเพาะปลูกในสมัยก่อนเป็นรูปแบบของการใช้แรงงาน คนและสัตว์ อาศัยธรรมชาติเป็นหลัก ส่งผลให้ได้ผลผลิตไม่มากและคุณภาพต่ำ (เสมอขวัญ, 2550) การขาดความรู้ทางวิชาการและการใช้เทคโนโลยีการเกษตรเกี่ยวกับการปลูกข้าว ก็เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรมีทัศนคติที่เปลี่ยนไป เพราะเกษตรกรมองว่าสถานะการผลิตมีความเสี่ยงต่อการขาดทุนค่อนข้างสูง เกษตรกรบางรายจึงหันไปประกอบอาชีพทางด้านอื่น เพราะคิดว่าเป็นทางเลือกที่มีความเสี่ยงน้อยกว่าการปลูกข้าว

สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรมีทัศนคติต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตหรือไม่ยอมรับนั้น มาจากพฤติกรรมของเกษตรกร หลังจากได้รับความรู้ทางด้านวิชาการ เทคนิคแนวคิด และประสบการณ์ใหม่ๆ จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ดี แต่การพัฒนาด้านการเกษตรให้มีความเจริญก้าวหน้าได้มากนักน้อยเพียงไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่า ผู้ประกอบการมีการยอมรับและศรัทธาในความรู้ที่นั้นและสามารถนำความรู้ที่ได้รับมานั้น ไปประยุกต์ใช้และพัฒนาการผลิตของตนได้มากเพียงใด ซึ่งการยอมรับสามารถแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะคือ ยอมรับและนำไปปฏิบัติตามโดยตลอด หรือยอมรับและนำไปปฏิบัติตามได้ในระยะเวลาหนึ่งและหยุดการกระทำ (บุญสม, 2539)

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้เราทราบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีคือความยุ่งยากในการใช้เทคโนโลยีผลิตข้าว เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร จากปัญหา และงานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (chi-square)



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved